

‘‘AYNI SOYADINI TAŞIYAN YABANCILAR!’’

Araştırma Sorusu: Ethem Baran’ın *‘‘Döngel Dünya’’* adlı yapıtında yer alan öykülerde bireyin kimlik ve kişilik oluşumunda aile kurumunun etkisi nasıl işlenmiştir?

Sözcük Sayısı:3053

İÇİNDEKİLER

1)GİRİŞ.....	3-5
1.1. AİLE KİMDİR VE NEREDEDİR?.....	4-5
2)AİLE İÇİNDE BİREY	4-5
2.1. KİMSESİZ KALAN ÇOCUKLUK.....	6-9
2.1.1. BONCUK GÖZLÜ.....	6-8
2.1.2. BENİM BİR ŞEYİM DEĞİLSİN!.....	8-9
2.2. YERİ OLMAYAN YETİŞKİNLER.....	9-13
2.2.1: SOĞUKTAN DONMUŞ KALPLER.....	10-11
2.2.2: SOYUTLANMIŞ YAŞAMLAR.....	11-13
3)SONUÇ.....	13-15
4)KAYNAKÇA.....	16

Araştırma Sorusu: Ethem Baran'ın "*Döngel Dünya*" adlı yapıtında yer alan öykülerde bireyin kimlik ve kişilik oluşumunda aile kurumunun etkisi nasıl işlenmiştir?

1)GİRİŞ

Bireylerin karşılaştığı ve kişilik temellerinin atıldığı ilk sosyal kurum aile birliğidir. Aile içerisinde kendini var eden ve kimliğini oluşturmaya çalışan, değişim ve gelişim içinde bir var oluş sürecinde yer alan birey sonraki süreçte hayata atılır. Bu süreçten sonra da var oluş çeşitli bireysel ve sosyal alanlarda devam eder. Denilebilir ki birey aile içinde güçlenir, kişiliğini inşa eder ve yaşam içinde kendine bir yer, bir konum oluşturur.

Aile kurumu bireyin varoluş sürecinde son derece önemlidir. Aile içinde kabul gören, kendine bir yer edinen ve özellikle sevgi ve saygı gibi olgular çerçevesinde yetişen bireylerin sonraki süreçlerde de yaşamda olası bir konum edinecekleri açıktır. Kimliğin ve kişiliğin temellerinin atıldığı aile kurumunda kabul ve onay gören bir bireyin kendini var etme süreci genellikle yaşam boyu olumlu bir biçimde devam eder. Başka bir deyişle aile içinde kabul, sevgi ve saygı gören birey sonraki yaşantılarında da bu değerlere ulaşır ve bu değerleri hayatına aktarır. Aile kurumunda kendine yer bulamamış ve kabul görmemiş bireyler ise bu oluşumun dışında kaldıklarından varlıklarını değersiz görüp hayata olumsuz bir bakış açısı ile yaklaşır. Bu hal bireyi "öteki" konumuna düşürür. Bu "öteki" olma konumunun ise bireyin kimlik ve kişilik oluşumunda son derece önemli bir yeri vardır. Ethem Baran'ın "*Döngel Dünya*" adlı yapıtı incelendiğinde çocukluk dönemi itibariyle hor görülmüş, ihtiyaçları karşılanmamış çocuklar kendi ailelerini kurduklarında ailelerinin yaptığı hataları kendi çocuklarına da yapmış ve bu başarısız aile örüntüsünü devam ettirmişlerdir.

Ethem Baran'ın “*Döngel Dünya*” adlı yapıtında bulunan “*Kar Yanığı*” “*Alamadım Eyvah*” “*Denizdeki Köşk*” “*Cıncık Oğlan*” adlı öykülerinde bireyin aile içerisinde kendine bir yer araması ve bu yeri bulamaması, aile içinde hor görülen bireylerin aile bağlarının zamanla kopuşu ele alınmaktadır. Aile içinde “*öteki*” konumuna giren bu bireyler “*aynı soyadını taşıyan yabancılar*” haline gelmekte, sözü edilen öyküler de öykü kişilerinin bu halden ne derece ve nasıl etkilendiğini okura anlatmakta, “*birey- aile- kimlik*” döngüsünü okurun sorgulamasına olanak vermektedir.

Aile içlerinde bir yer bulamayan bireyler zamanla kendi öz benliklerinden kopmuş, hayatın acelesi içerisinde kendine yabancılaşmış ve toplum içinde değersizleşmişlerdir. Ailesi içinde hor görülmeye alışkın olan birey bu durumu kanıksamış ve normal olanın aslında itilme olduğunu düşündüğünden toplumun içinde kendisine bir yer bulma telaşından tamamen uzak düşmüştür. Belirtilen öykülerde tasvir edilen hava genellikle soğuk, karlı ya da yağmurludur. Yazar kişilerin iç dünyalarını hava durumu ve betimleme anlatım tekniğiyle aktarmıştır. Bireylerin yok saymaya çalıştıkları duygular karşımıza hava olayı şeklinde sembolize edilmiş biçimde çıkar. Bu durum da aslında bize duygulardan kaçış olmadığını kanıtıdır. Zamanla hayatlarına yabancılaşan hatta başkalarının isteklerini yerine getirmeye çalışırken ki rutinleri içerisinde kaybolan bireylerin öyküsü “*Döngel Dünya*” adlı yapıtta karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda yer alan incelemede aile içindeki iletişimsizliğin bireylerin iç dünyalarına ve kişilik oluşumlarına etkileri incelenmiştir.

1.1. AİLE KİMDİR VE NEREDEDİR?

Bireyin kendini tanımaya başladığı ilk kurum olan aile, kişiliğin oluşmasında çok önemli bir rol oynar. Herkese söz hakkı tanınan bir ailede yetişmiş bir kişinin, baskı ve otorite altında ezilmiş birinin kendisini toplum içinde var etme süreci ve çabası birbirinden farklıdır. Bugün topluma bakıldığında etrafta görünen her birey ailelerinin eseri, yansımasıdır. Bu duruma bağlı

olarak sağlıklı bir toplum yapısına sahip olmak için yapılması gereken en temel şey ailelere bu sorumluluklarını hatırlatmaktır. Bu önemli görevin farkındalığına henüz ulaşamamış ebeveynler çocuklarına yanlış yaklaşımlarla yaklaşmakta ve onları hırpalamaktadırlar. Bu hırpalanma durumu sonucu kendi iç dünyasına çekilen çocuk, bu durumu bir alışkanlık haline getirdiği takdirde topluma karıştığında “özgüvensiz”, “sessiz” ve “tuhaf” sıfatlarıyla etiketlenirler. Her daim kişinin yanında ona destek olmak adına çaba göstermesi gereken aile kurumu, bu görevden vazgeçtiğinde ise birey ait olduğunu hissetmesi gereken evinden tamamen soyutlanmakta ve orayı sadece temel ihtiyaçlarının karşılandığı bir alan olarak görmektedir. Aile kurumunun ev içindeki yozlaşmışlığı zaman içinde bireyler arası inatlaşmalara, iletişimde kopukluklara ve gizliden duyulan yoğun nefretlere sebep olmaktadır.

2. AİLE İÇİNDE BİREY

Aile içinde kendine bir yer bulamayan, evinde bir odası olmayan ve masada sandalyesi bulunmayan birey zamanla iç dünyasına kapanır, kendini “ötekileştirir” ve dış dünyaya öfke duyar. Bu durum kendini üzmetten korkan bireylerde daha sık gözlemlenir. Bilinçaltı üzüldüğünü fark ettiği anda kendini savunmaya alır ve bu üzüntü halini yoğun bir öfke ve nefrete dönüştürür. Evinde yaşaması gereken birey olma sürecini tamlayamayan bireyler hayata atıldıklarına tutunacak birer dal bulamaz ve hayat neresinden tutulursa tutulsun elde kalır. Bu durum çocuklukta yaşanan duyguların devamı olarak ileriki yıllarda yoğun bir hüznün, keder ve tükenmişlik olarak insanın karşısına çıkar. Ebeveynleriyle sağlıklı iletişim kuramayan çocuklar ileride kendi ailelerini kurduklarında kendilerini ailelerine ait hissedemez ve tamamen ayrı bir yaşam sürerler. Yapıtta kronolojik olarak incelendiğinde okurun karşısına babalarıyla sağlıklı iletişim kuramamış erkek çocukları ve ilerleyen yıllarda kendini ailelerine ait hissedemeyen baba figürleri çıkmaktadır. Bu durum çocukluk döneminde kurulan aile ilişkilerinin bireyin gelecek yaşamında da çok büyük etkisi olduğunun en önemli kanıtıdır. Yapıtta bahsi geçen

“yalnız” ve “mutsuz” baba figürlerinin iletişimden uzak, yalnız ve mutsuz bir çocukluk geçirmiş olmaları muhtemeldir. Aile içinde çocukluğunda baskın karakterlerin otoritesi altında ezilen bireyler topluma karışma çağına geldiklerinde ya toplumdaki tamamen uzak bir bireysellik içinde yaşamayı tercih etmiş ya da tarifsiz bir öfke duymaya kendilerini mahkûm etmişlerdir.

2.1 KİMSESİZ KALAN ÇOCUKLUK

2.1.1. Boncuk Gözlü

Yapıtın on birinci öyküsü olan “*Cıncık Oğlan*” çocukluğunu yaşamasına izin verilmeyen ve annesinin baskıları hatta dayığı altında ezilen bir çocuğun öyküsünü anlatır. Öyküde bahsi geçen çocuk henüz oynamaya doyamamış, yaşından çok daha ağır yükler altına girmek zorunda bırakılmıştır. Annesinin baskıları nedeniyle oyun oynaması gereken vakitte yaşına uygun olmayan bir uzamda çalıştırılan çocuk kendi öz benliğinden taviz vermektedir. Ailenin çocuk gelişimine olan etkisi ve çocukların sorumsuz ebeveynlerin kurduğu sağlıksız iletişim nedeniyle olumsuz yönde etkilenmeleri bu öyküde keskin bir dille anlatılmıştır.

Bir çocuğun kendini ait hissetmesi gereken en önemli ve tek uzam ailesinin yanındır. Aile içinde ötekileştirilen ve çeşitli sebeplerle ruhsal ve bedensel ihtiyaçları görülmeyen çocuklar kendini ifade edebilme, birey olduğunu hissetme ve toplum içinde bir söz sahibi olmaktan mahrum kalır. Çocuğun toplumla karşılaştığı ilk yer oyun oynadığı, beraber hayatı öğrendiği arkadaşlarıdır. Oyun bir çocuğun gelişimini tamamlaması ve sosyalleşebilmesi için en önemli araçlardan biridir. Oyun oynamak yerine başka alanlara yönelen çocuklar yaşlılarının gerisinde kalırlar.

“*Cıncık Oğlan*” yaşlılarıyla oyun oynamak yerine “*pavyon*” uzamında çalıştırılmaya mahkûm edilmektedir. “*Çocuğun gözlerinde oyuna doymamış masmavi bir misket vardı o sırada*”

(Baran,79) ve “Çalışıp eve ekmek getirmesi gerektiğini bir kez daha öğreniyordu çocuk.”(Baran,80) sözleri öyküde yer alan odak figürün çocukluğunu yaşamaya ihtiyaç duyduğu ve bu ihtiyacının giderilmediğini kanıtlar niteliktedir.

Baskı, insana istemediği şeyleri zorla yaptırma gücüne sahip en korkunç psikolojik silahlardan biridir. Baskı yoluyla bir şeyi elde etmek insani tüm duyguların dışında olmakla beraber karşı taraf için korkunç bir eziyetten başka bir şey olmamaktadır. Öyküde odak figür annesi tarafından isteği dışında asla ait olmaması gereken bir uzamda çalışmaya zorlanmaktadır. Baskı altında kendi hayalleri ve isteklerinden uzaklaşmak zorunda kalan çocuk, annesinin korkusundan içinde bulunduğu anlardan hızla kopmakta hatta arkadaşlarıyla sağlıklı bir iletişim kuramamaktadır. Çocuğun annesinden korku duyduğu öyküde “*Kuafordeki kadınların eğilip doğrulduka görünen memelerini arkadaşlarına bile anlatmıyordu, annesini kulağına gider diye.*” (Baran,81) sözleriyle anlatılmaktadır. Söz konusu olan çocuğun akran ilişkilerini bile etkilemektedir.

Bir ailede herkesin birbirini anlaması, düşüncelerini sıkılmadan, çekinmeden anlatabilmesi ailedeki bireylerinin birbiriyle kurduğu ilişkiyi ayakta tutan en temel etkidir. Çocukların hayata karşı duruşları onlara aile tarafından öğretilir. Söz konusu öyküde çocuk ailesi tarafından hor görülme ve yok sayılmaktadır. Annesi tarafından baskıyla korkutulan figür babası tarafından da yok sayılmaktadır. “*Babası ise dışından değil, içinden dövüyordu onu. İçinden söylüyordu bütün bu eşşoğlueşşekleri; oğluna verdiği bu mavi gözleri alıp kendi gözleri yapıyordu.*”(Baran,80) sözleri babasının yok sayışının çocuk üzerinde bıraktığı etkinin en somutlaşmış hâlidir. Yapıttaki çocuk en çok babasının onu yok sayan, tepkisizliğinden yaralanmış ve bu durumu kendine dert etmiştir.

Bu öyküde okura sunulan en belirgin durum bir çocuğun annenin çocuğun haklarına gasp etmesidir. Bu duruma örnek olarak çocuğun okula gidip, arkadaşlarıyla oyun oynaması gereken yaşta onun yaş grubuna uygun olmayan yozlaşmış ve ötekileştirilmiş uzamda yer alan kadınlarla vakit geçirmesi verilebilir. Öyküdeki çocuk yaş gereği bulunduğu ortama aitlik ve yakınlık hissetmez ve taşıdığı mankenler gibi ölü, soluk ve cansız sıfatlarıyla tanımlar. Öyküde aile içinde yalnızlığın ve yaşanmamış çocukluğun yaşam üzerindeki etkisi anne figürünün bencil ve sert tavırları üzerinden aktarılmıştır.

2.1.2. Benim hiçbir şeyim değilsin!

Baba oğul ilişkisi erkek çocuğunun gelişimi için çok önemlidir. Gençlik yıllarında erkekler genellikle daha sert, isyankâr ve inatçı olmaya meyillidirler. Babalarıyla sağlıklı iletişim kuramayan genç erkeklerin çoklukla agresif ve inatçı oldukları gözlemlenmektedir. “**Alamadım Eyvah**” öyküsündeki genç erkek figürü araba egzozu nedeniyle babasıyla bir çatışma halindedir. Öykü “*Ağbi dedi babasına, “dedem seni dövdiyse benim suçum ne?”*” (Baran,45) sözleriyle başlar. Buradan kolaylıkla anlaşılmaktadır ki bu aile uzamında sağlıklı bir baba-oğul ilişkisi kurulamamakla beraber bir davranış bozukluğu de örüntüsü vardır. Babasından sevgi görmemiş bir baba figürü nasıl bir baba olacağını bilemediğinden çocuğuna babasının ona davrandığı gibi davranmaktadır. Çocuğun babasına ise “*ağbi*” diyerek seslenmesi baba figürünün varlığını kabul etmediğinin ve bu figürü yok saydığının kanıtlarından biridir. Öykü boyunca betimlenen “*sert baba*” modelini bu tutumu aile içinde bir “*yabancılık*” yarattığı duygusunu yaratır:

“*Baba deme bana!*”

“*O günden sonra hep “ağbi” dedi.*” (Baran,45) sözleri odak figürün gururlu ve çaresiz tarafını göstermektedir.

Aile olmayı insan ancak ve ancak kendi ailesinden öğrenir. Kimi insan da ailesinden nasıl aile olunmayacağını öğrenir. Bazıları ise ailesinin geleneklerini doğru da olsa yanlış da olsa körü körüne devam ettirir. Bu devam ettirme durumu söz konusu baba oğulda da vardır.” *Baba olmayı bilmiyor bu herif. Bir oğlana baktı bir de dedeye. Gözleriyle durdurdu çocuğu.*” (Baran,45) sözleri aslında babanın kendi babası ve çocuğu arasında kuramadığı köprünün bir göstergesidir. Muhtemeldir ki kendi babasından değer görmeyen baba, oğlunu gençliğinde kendi başına geldiği gibi yok saymış ve oğlunu hor görmüştür. Bu yok sayılmanın en büyük kanıtı “*Yatağına sokmana bir şey demedik, tamam da, evin ortasına getirip yatmak da ne oluyor?*” (Baran,49) sözleriyle aktarılmaktadır. Bu cümle aslında genç bir birey için çok ağırdır. Çünkü çocuğun kendi odası, kendi yatağı evin dışında sayılıp, umursanmamakta evin içine geldiği takdirde fark edilmektedir. Bu durum çocuğun kendi öz benliğinin, kendi alanının yok sayıldığının ve asla bu uzamda kendine bir yer bulamayacağını kanıtı niteliğindedir. Kendi ailesinden babalığı yanlış öğrenen figür, öykü boyunca “*sözde babalığı*” kendi oğluna da yapmıştır.

Öyküde evdeki otoritenin “*aksiliği*”, “*sertliği*” ve “*inatçılığı*” ile mücadele eden genç bir insan okurun karşısına çıkar. Bu genç babasıyla ilişki kuramamakta ve babasının baskılarından çekinen anne figürü de oğluya iletişim kurmak yerine duruma kayıtsız kalmayı tercih etmektedir. Bu durum kişiliği yeni şekillenen genç bireyde aile yapılanmasına karşı bir öfke yaratmaktadır. Babasıyla yaşadığı problemleri analiz etmesi sonucu babasının gençliği ile kendi gençliği arasında köprü kurmayı başaran genç, dedesinin babasını yetiştirirken yaptığı hataların aynılarını babasının da yaptığını fark eder. Bu kopukluk nedeniyle kendi ailesini aile gibi görmeyen ve annesinin, odasını evin dışında bir yermiş gibi kabul etmesinden dolayı kendini aileden tamamen soyutlamış ve içine kapanmıştır.

2.2. YERİ OLMAYAN YETİŞKİNLER

Çocukluk dönemi kötü geçmiş bireylerde yetişkin olma sürecinin de sancılı geçtiği bilinmektedir. Hayata karşı umutsuz olan yetişkin figürlerin bu durum karşısındaki tutumları çoğunlukla iki farklı şekilde olmaktadır: Ya birey kendini toplumdan soyutlayıp tek başına yalnız bir hayat sürmeyi tercih etmek ya da tıpkı çocukluğunda olduğu gibi kendi kurduğu ailesi içinde bir yere sahibi olabilmek, saygı görebilmek ve en önemlisi ailede, toplumda söz sahibi olabilmek için hiç durmadan çabalamayı seçmek.

Kendini toplumdan soyutlayan bireyler, hayatı boş vermiş, günlük yaşamın zevklerini terk edip kendine yeni bir düzen yaratmayı tercih etmişlerdir. Bu durum aslında bireylerin yaşama tutunma mücadelesinin somut bir örneğidir. Ailesine kendini tekrar tekrar, bıkmadan, usanmadan hatırlatmayı amaçlayan bireylerde ise bir süre sonra tükenmişlik ve ümitsizlik hâli baş göstermektedir.

2.2.1. Soğuktan Donan Kalpler

Yapıtta okurun karşısına çıkan beşinci öykü “*Kar Yanığı*” odak figür babanın ailesi için verdiği mücadelenin görülmemesi ve hiçbir daim takdir edilmemesini anlatır. Öyküde yer alan baba ömrünün heba olduğunun farkındadır ve kendini evinden tamamen soyutlamıştır. Bu durumun nedeni olarak da çabalarının tamamen önemsiz görüldüğünü düşünmesidir. Soğuk kış günlerine aldırmayan, ailesinin refahı için durmadan, yılmadan çalışan baba, takdir edilip ailesinden bir teşekkürü dahi işitemediğinden kendini aile içinde yalnızlığa hatta koca bir boşluğa sürüklemiş ve ailesinden uzaklaşmıştır. Ailesi için gösterdiği çabanın bir kıymetinin olmayışını “*Oğlu, kızı ve taze gelini o sırada uyuyor olacaklardı tabii. Karısı gözünün içine bakacaktı bir an önce gitmesi için; uykusu dağılsın, gözkapaklarının arasında sıcaklığını yitirmeden bir süre daha devam etsin diye gözlerini kısıarak, alışıldık, donuk hareketlerle hazırladığı çay, zeytin ve çökelekten oluşan kahvaltı sofrasını toplamadan ılık yatağına geri dönecekti.*” (Baran,39)

sözleriyle dile getirmektedir. Kendi çabalarının hiçe sayıldığını düşünen odak figür, kendini sadece ihtiyaç karşılayan bir obje olarak görmeye başlamıştır. Bireyin ev uzamına kendini ait hissetmeyip gösterdiği çabanın değersiz olduğunu anlaması onu tamamen kimsesizleştirmiş ve gidecek hiçbir yerinin olmadığını fark ettirmiştir. Bu durum öyküde “ *Ne yapayım gidecek yerim mi var?*” (Baran,40) sözleriyle aktarılmıştır.

Öykü karlı, soğuk ve sessiz bir sabahta geçmektedir. Sessizlik odak figürün kimsesizliğinin ve yalnızlığının sembolü gibidir. İşe gitmek için erkenden kalkmış, soğuk havaya rağmen kalbinde ailesinin sıcaklığıyla yoluna devam etmiş birey, sessizlikte kendi düşüncelerinin çığıllıklarıyla yüzleşmiş ve ömrünü bir anlamda heba ettiğinin farkına varmıştır. Odak figürün çabasına bakılarak kendi çocukluğunda da benzer bir aile yapısı içinde yer aldığını söylemek mümkündür. Ailesi tarafından yok sayılan birey yalnızlığına sarılmış ve onu tutunacağı dal haline getirmiştir.

Aile tarafından hor görülmek insanın karşılaşabileceği en acı durumlardan biridir. Ailesi tarafından yok sayılan birey kendini sessizliğe gömer ve beklentilerini sıfıra indirgemeyi yeğler. Hayatı boyunca çeşitli kimlik bunalımlarından geçmiş olan bireyler bir süre sonra kendilerini toplumdaki ve aileden soyutlamayı, kendi iç dünyaları ve buhranları içinde sıkışmayı seçmişlerdir.

2.2.2. Soyutlanmış Yaşamlar

İnsan her zaman onları anlayan ve destekleyen bir aile yapısına sahip olmayabilir. Bu durum kişide yalnızlık, tekdüzelik ve tükenmişlik gibi çeşitli duygulara neden olabilir. “**Denizdeki Köşk**” öyküsünde ailesi tarafından umursanmayan, hatırlanmayan, hatırlansa bile zarar gören yalnız bir bireyin yaşama tutunma ve mutluluğu küçük şeylerde yakalama süreci neşeli bir dille anlatılmaktadır.

Öyküdeki odak figür eşi tarafından işsiz olduğu için terkedilmiş ve tek başına kalmıştır. Kendine deniz kenarında küçük bir kulübe inşa etmiş ve yeni ve tekil bir yaşam kurmuştur. Belediye tarafından defalarca yıkılan kulübesini inatla yeniden inşa etmiş ve bu yaşam alanı savaşını kazanmıştır. İnsanlar tarafından zaman zaman “tuhaf” olarak tanımlanan odak figür, özünde yaşamın genel geçer kurallarından ve gerekliliklerinden vazgeçmiş, hayatın asıl anlamını, güzelliğini basitlikte bulmuştur.

Deniz kenarında yaşamını devam ettiren odak figür burada, herkesten uzakta mutluluğu bulmuş ve kendini doğayla özdeşleştirmiştir. Kendi yaşamından memnun olan odak figür mutluluğunu çevresine de yansıtmaktadır. Yaptığı günlük rutin işlere herkesi davet etmesinden, bu durumu anlamak mümkündür. Odak figürün hayata karşı masumiyeti “*Resim defterine bir çocuğun çizdiği naif bir resim o. İki çizik attın mı, bacası da tüter. Fakat kimsenin zamanı yok böyle şeyler yapmaya. O hariç. İşte o!*”(**Baran,75**) sözleriyle anlatılmaktadır. Hayattaki saf mutluluğu bulmaya odaklanmış olsa da odak figür aslında terk edilmiş ve yapayalnız kalmış bir bireydir. Aile içinde bir yer bulamadığından kendini toplumdan soyutlayıp, farklı ve öteki bir yaşam sürüyor olması muhtemeldir. Hayata tutunmayı başarmış olsa da özünde köksüz kalmış ve tek başına olduğunu kabullenmiştir. Bu terk edilme durumunun odak figürün öz güvenine ve sevgiye olan bakış açısını etkilemediğini söylemek eksik ve hatalı bir bakış açısı olur. Bu özgüvensizlik durumu öyküde “*Manyak mısın oğlum, her gün gördüğün şu pis suyun neyini seviyorsun demesinler diye anlatmıyor kimseye. Sevdiğini söylemeyince sevmiş olmuyor muydu yani?*”(**Baran, 74**) sözleri ile dile getirir. Kişinin duygularını rahatlıkla ifade edemeyişi, bile düşüncelerini savunmaktan korkuyor olması aslında bireyin ne denli incindiğinin bir göstergesidir. Çünkü insanoğlunun sahip olduğu en önemli şeylerden biri düşüncelerini ifade edebilme özgünlüğüdür . Düşüncelerini insanlarla paylaşmaktan, duygularının dışarıya açmaktan korkan bireyler kendi iç dünyalarına çekilirler ve tek başlarına yaşama tutunmaya çalışırlar. İnsan aile içinde bile söz sahibi olmadığında kendini tamamen kapatır ve yalnızlaşır.

Ailesini ayakta tutamayan bireyler kendi başında ayakta kalmak zorunda kalırlar ve bu durumla yüzleşirler. Yapıtta yer alan “*Denizdeki Köşk*” öyküsü yapayalnız kalan bir bireyin hayata tutunma sürecini, mutluluğu basit şeylerde arama ve bulma sürecini anlatmaktadır. Yapıttaki diğer öykülerden farklı olan bu öykü içinde odak figür dışlanmışlığa, aidiyetsizliğe ve ötekiliğe rağmen hayata tutunmayı başarmış ve kendine yeni bir yaşam düzeni kurabilmiştir.

3. SONUÇ

Birey kendini toplum içinde var etmek için öncelikle ailesinde kabul görmelidir. Aile içinde kabul gördüğünü hissetmeyen, bir değeri olduğunu düşünmeyen bireyler toplum içine karışmakta zorluk çekerler ve kendi varlıklarını topluma kanıtlamak konusunda sıkıntı yaşarlar. İletişim probleminin yaşanması toplumda çeşitli problemlere yol açmakta ve özgüveni düşük insanların topluma karışmasına neden olmaktadır. Yapıtta anlatılan aile yapıları aslında tam olarak içinde bulunduğumuz toplumda rastlanabilecek türde aile yapılarıdır. Gerek Anadolu’da sıradan bir aileyi, gerek turist ağırlıklı bir sahil beldesinde yaşayan bir bireyi konu alan birçok hikaye barındıran bu yapıt aslında bir yandan da hikayelerde bulunan kişilerin hayatlarında gerçekleşen hem ailesel hem çevresel etkenlerin kişi üzerine yaptığı etkiyi inceleyip bir psikanaliz şeklinde okura sunmaktadır. Buradan şu sonucu çıkartmak mümkündür; yapıtta bahsedilen her bir karakter aslında gerçekte var olan ya da olabilecek kişileri temsil etmektedir. Gerçek kişiler ile kitaptaki figürler arasındaki temel farklar sadece isimleri ve dış görünüşleridir. Yapıtta yer alan karakterler genellikle İç Anadolu uzamında yaşamlarını sürdürmektedir.

Ethem Baran’ın “**Döngel Dünya**” adlı yapıtında yer alan söz konusu öykülerde aile içinde kendilerine söz hakkı tanınmamış bireylerin zaman içinde özgüvenlerini yitirip topluma karışmakta zorluk çektikleri anlatılmaktadır. Öykülerde yer alan figürler aile içinde yok sayılmış, çocukluklarını yaşayamadan yetişkinlik sürecine dahil olduklarından gelecek

yaşamlarında kendi kurdukları aile yapılarında da başarısız olmuş; ya babalarının kendilerine yaptığı hataları çocuklarında da yapmış ya da kendi aileleri içinde yok sayılan bireylere dönüşmüşlerdir. Yapıt boyunca Ethem Baran'ın aile yapısının önemini ve kişilerini etkilemiş biçimlerine özel bir hassasiyetle yaklaştığı görülür. Hazırlanan bu çalışmada kronolojik olarak ele alınan bireylerin varoluş süreçleri önce çocukluk sonra ise yetişkinlik dönemleri olarak iki ana başlık altında incelenmiştir.

Ethem Baran'ın “**Döngel Dünya**” adlı yapıtında yer alan öykülerde bireyin aile içindeki yerinin insanın kişiliğine ve yaşamdaki yerine etkisi incelenmiştir. Tezin amacı bireyin aile içinde yaşadıklarının yaşamına nasıl yansıdığını, bu yansımanın da bireyin çevresindekiler tarafından nasıl yorumlandığını incelemektir. Çalışmanın amacı doğrultusunda bireylerin aile içlerinde kendilerine ait bir yer bulamamaları ya da aile içinde anlamadıklarını hissetmeleri sonucu yaşamlarında pasif, boşvermiş ve savrulmuş hayatlarda kayboldukları; kendilerini ifade etmekten çekindikleri ve düşüncelerini değersiz buldukları için tam olarak aktaramadıkları gözlemlenmiştir. Öykülerin odak figürlerinin ailelerin içlerinde yer bulmaya çalışırken kaybolmuş; dış dünyayı, çevreyi, aileyi mutlu etmek adına kendi mutluluklarından feragat etmiş bireyler olduğu görülür. Bu durumun sonucu olarak odak figürlerde genel bir bunalım, yorgunluk, yoğun bir “yalnızlık” hâli gözlemlenmektedir.

Çalışmanın giriş kısmında öykülerdeki odak figürlerin aile yapıları, gelişme bölümünde gözlemlenen duygu durum halleri, sonuç bölümünde ise hissedilen duyguların bireylerin yaşamları, yaşamlarına bakış açıları ve çevresindekiler tarafından nasıl değersizleştirildikleri işlenmiştir .

4. KAYNAKÇA

- 1) Baran, Ethem. (2019). *Döngel Dünya*. İletişim Yayınları, İstanbul
- 2) <https://www.biyografya.com/biyografi/7141>
- 3) <https://t24.com.tr/yazarlar/ayfer-feriha-nujen/yazanlar-arasinda-ayfer-feriha-nujen-ethem-baran,27330>
- 4) <https://kultur.istanbul/kultur-istanbul-bulusmalarinda-semih-gumus-ile-oyku-uzerine/>